A nighttime photograph of a city skyline with several tall buildings illuminated with blue and white lights. The sky is dark, and the lights from the buildings create a bokeh effect in the background. The image is partially obscured by a white rounded rectangle containing text.

Иқтисодий ўсишга, аввало, рақобатдош
саноат занжирларини яратиш ҳамда бундай
лойиҳаларга инвестицияларни кўпайтириш
орқали эришилади.

Ш. Мирзиёев
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Лойиҳа ташкилотчиси:

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ

Тузувчи:

“ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази.

Тақризчилар:

Б.И.Саидмуродов – Самарқанд давлат архитектура-қурилиш институти “Қурилиш материаллари, буюмлари ва конструкциялари технологияси” кафедраси мудири, т.ф.н, доцент.

Б.З.Муродов - “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази етакчи мутахассиси.

Ушбу қўлланма

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ туҳфаси ҳисобланади.

© “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ – 2021

© “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ – 2021

Ушбу қўлланма “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ, “Ўзсаноатқурилишматериаллари” уюшмаси, ҳамда “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази томонидан керамик плитка ишлаб чиқаришни ташкил этиш ниятидаги тадбиркорлар учун амалий-услубий қўлланма мақсадида яратилди.

Амалий-услубий қўлланмадан фойдаланиб керамик плитка ишлаб чиқариш ҳақида умумий маълумот олиш, керакли хом ашё тур-

лари, мавжуд захиралар, ишлаб чиқариш технологиялари, сифат, меъёрий ҳужжатлар, ўлчов воситалари, иқтисодий самарадорлик кўрсаткичлари, экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири, техника хавфсизлиги, саноат санитария қоидалари, тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш ҳамда тижорат банкларидан кредит олиш тартиблари келтирилган.

Ушбу қўлланмадан фойдаланиб ўз бизнесингизни бошланг!

Сизга ёрдам берганимиздан миннатдормиз!

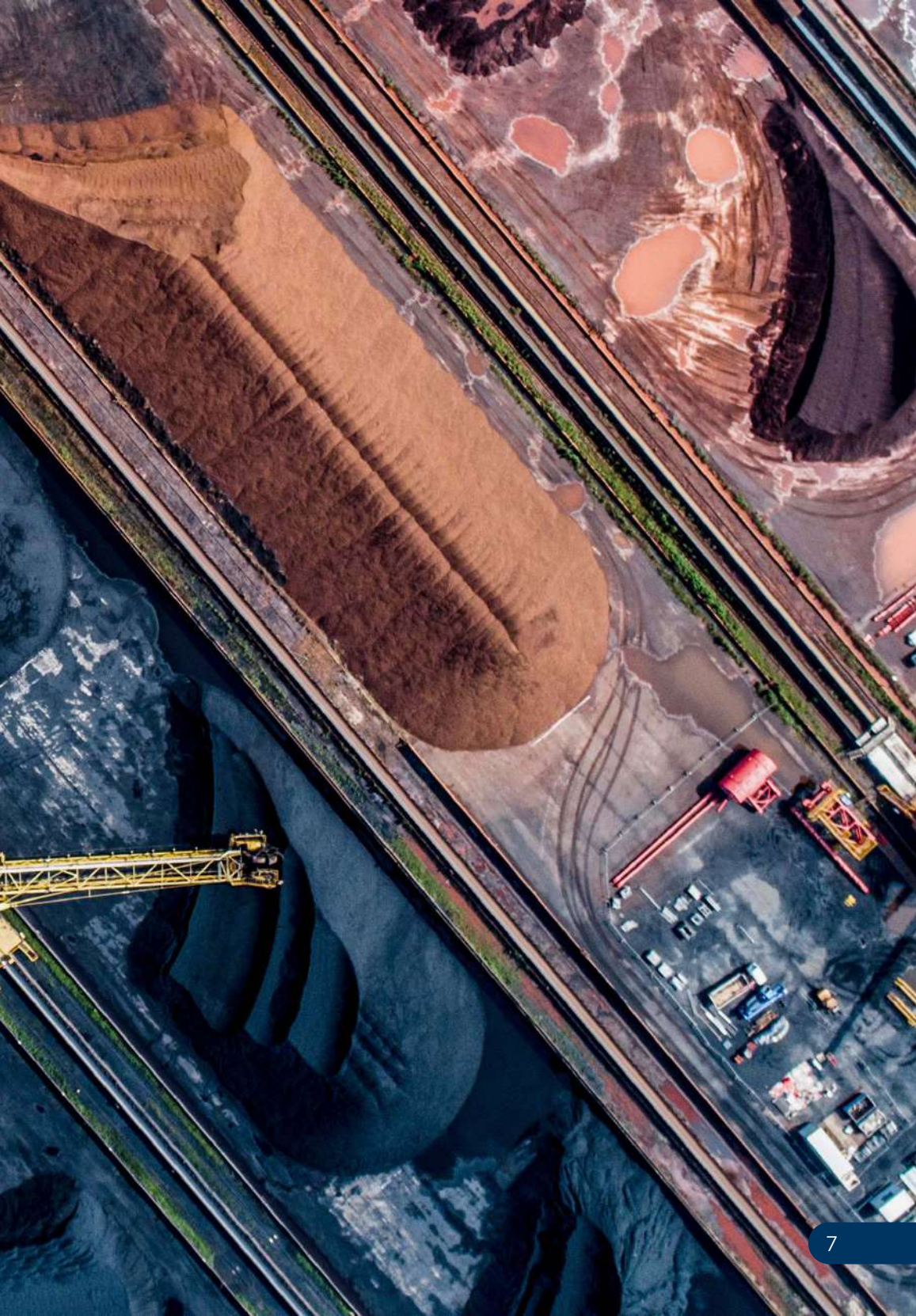
МУНДАРИЖА

Кириш	6
I. Керамик плитка ҳақида умумий маълумот	10
1.1 Ўзбекистонда керамик плиткалар ишлаб чиқариш истиқболлари ва жаҳон тажрибаси	12
1.2 Керамик плитка турлари, ўлчамлари, физик-механик кўрсаткичлари	16
1.3 Керамик плиткаларнинг афзалликлари	18

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда	20	VI. Экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири	50
II. Хом ашё турлари ва мавжуд заҳиралар	24	6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар	52
2.1 Хом ашё турлари	26	6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш	56
2.2 Республика ҳудудларида мавжуд хом ашё заҳиралари	30	VII. Меҳнатни муҳофаза қилиш	58
III. Ишлаб чиқариш технологиялари	32	7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари	60
IV. Сифат, меъерий ҳужжатлар ва ўлчов воситалари	36	VIII. Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми	66
4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари	38	IX. Янги ташкил этилган тадбиркорлик субъектларини молиялаштириш тартиби	68
4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш	42	Фойдаланилган адабиётлар	70
4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги	44		
V. Самарадорлик кўрсаткичлари	46		

КИРИШ

Бунёдкорлик ишлари қий-матининг 55-60 фоизини қу-рилиш материаллари ташкил этиши, замонавий меъморчи-лик янги, сифатли, арзон, энгил ва зилзилабардош, инновацион маҳсулотларни талаб қилиши инobatга олинса, қурилиш ма-териаллари ишлаб чиқариш соҳаси тараққиёти ва аҳамия-

тини ҳис қилиш, англаш қийин эмас.

Республикамызда ҳозирги кунда рақобатбардош маҳсу-лотларни ишлаб чиқариш ва экспорт қилиш бўйича барқа-рор ўсиш суръатларини таъ-минлаш, шунингдек, қурилиш материаллари саноати корхо-наларини модернизация қи-

лиш, техник ва технологик янгилашга қаратилган таркибий ўзгартиришларни янада чуқурлаштириш юзасидан тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Бунда тармоқни жадал ривожлантириш ва диверсификация қилиш учун қулай шарт-шароитлар яратиш, маҳаллий минерал хом ашё ресурсларини қайта ишлашга инвестицияларни жалб қилиш ва бунинг натижасида қурилиш материалларини экспорт қилиш ҳажмларини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

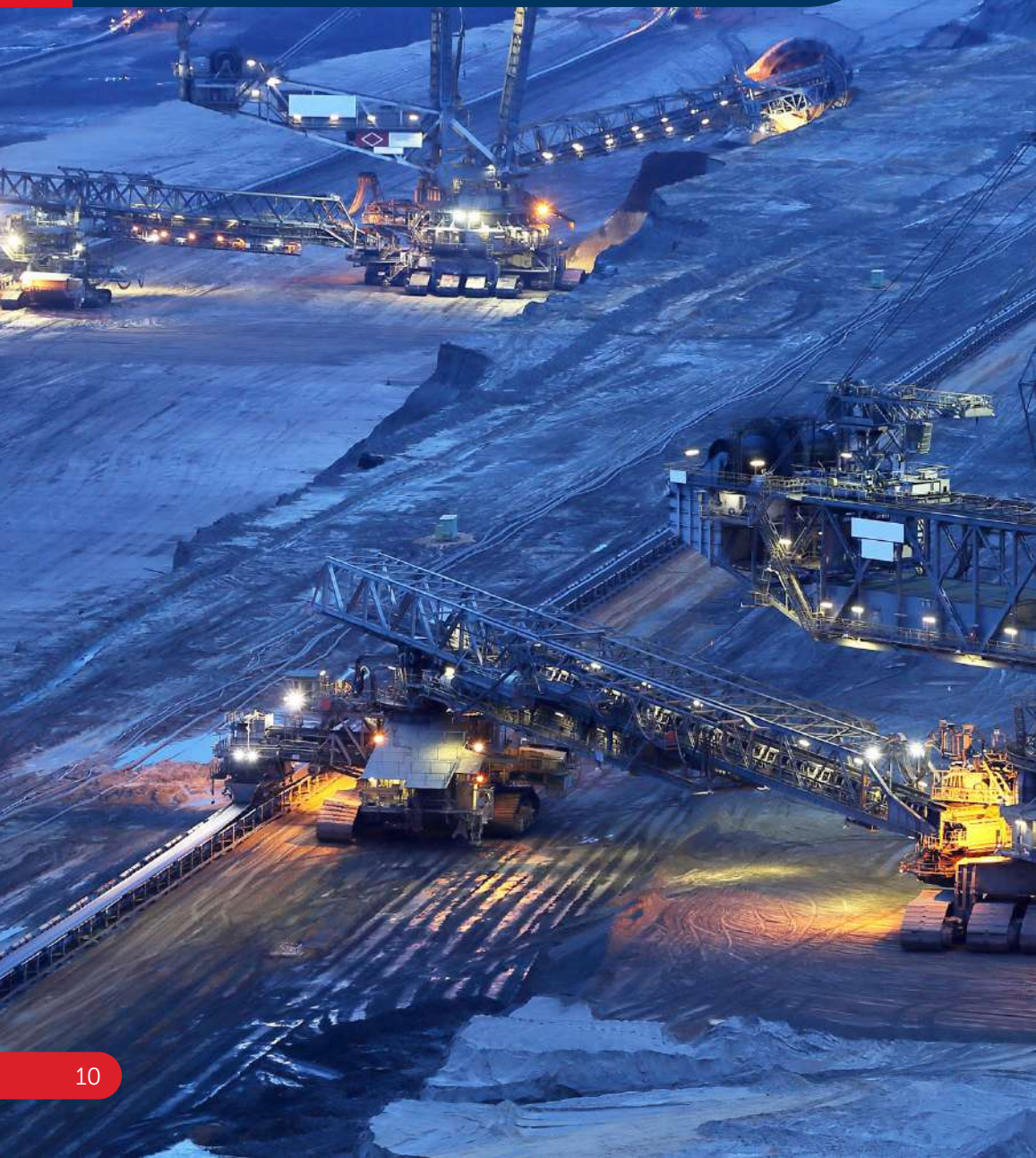
Умуман олганда, Ўзбекистонда қурилиш материаллари sanoati ривожланиш учун жуда юқори салоҳиятга эга. Саноатнинг ўсиши ва ривожла-

нишини қўллаб-қувватловчи омиллар қаторида мамлакатдаги иқтисодий вазиятнинг умумий яхшиланишини, қурилиш, айниқса, уй-жой қурилишининг ўсишини алоҳида таъкидлаш мумкин.

Таҳлилларга эътибор қаратадиган бўлсак, йилдан-йилга табиий пардозбop плиткаларни ишлаб чиқариш ва уни нафақат маҳаллий, балки жаҳон бозорига етказиб бериш бўйича ишлар йўлга қўйилган. Аммо республикада захираси етарли даражада бўлсада, керамик плиткалар импорти миқдори кўпайиб бормоқда, бу эса ушбу йуналишдаги ишларимиз талаб даражасида ташкил этилмаганлигидан далолат беради.

I. КЕРАМИК ПЛИТКА ҲАҚИДА УМУМИЙ МАЪЛУМОТ

1.1 Ўзбекистонда керамик плиткалар ишлаб чиқариш истиқболлари ва жаҳон тажрибаси

Керамик плиткалари плита кўринишидаги кенг тарқалган қурилиш материали ҳисобланиб, асосан ундан деворларни, полларни ва шифтларни қоплаш учун фойдаланишади. Керамик плиткалари каолин, кварц қумидан, шунингдек ҳар хил кўшимчалар ва бўёқларни аралаштириш, сўнгра пресслаш ва юқори ҳароратда куйдириш йўли билан тайёрланади.

Керамик плиткаларини тозалаш осон, улар намликка чидамли ва ундан фойдаланиш муддати узок. Ҳаммом, ошхона, коридорлар, шунингдек, турар-жой бўлмаган бинолар учун ишлатилади. Керамик плиткаларнинг юзаси жилосиз (матовый), ялтироқ (глянцевый), сирланган (глазурованный) ёки сирланганмаган (неглазурованный) турларга бўлинади. Плиткалар ҳажми, шакли, ранги ва

ишлаб чиқариш технологияси билан фарқ қилиши туфайли уларни танлаш имконияти жуда катта.

Маълумки, кейинги йилларда мамлакатимизда қурилиш материаллари саноати ривожланди. Соҳага хорижий инвесторлар жалб этилди, янги турдаги қурилиш материаллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, маҳсулот сифатига алоҳида эътибор қаратилди, мавжуд қувватлар модернизация қилинди. Натижада нафақат маҳаллий балки, жаҳон бозорида “Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган” ёрлиғи остидаги қурилиш материалларига бўлган талаб ортди.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган керамик плиткалар кўшни республикаларда ва жаҳонда ўз ўрнига эга. Боиси, ушбу маҳсулотларга нафақат маҳаллий балки, жаҳон

бозорида талаб ўсиб бормоқда. Шу боис корхоналар томонидан янги технологиялар ўрнатилиб, ишлаб чиқариш ҳажми кенгайтирилмоқда.

Таҳлилларга кўра, январ-октябр ойларида республикада мавжуд саноат корхоналарида жами 12 млн 151 минг метр квадрат керамик плиткалар ишлаб чиқарилган. Энг кўп маҳсулот Фарғона вилоятида жойлашган йиллик қуввати 4,3 млн метр квадрат бўлган **“Moderna ceramic industries Ferghana” МЧЖ ҲК** томонидан тайёрланган. Ўтган давр мобайнида корхонада 3,164 млн метр квадрат маҳсулот ишлаб чиқарилган. Самарқанд вилоятида фаолият олиб бораётган экспортёр корхоналардан бири **“Prime ceramic” МЧЖ**да шу кунгача 1,929 млн метр квадрат керамик плиткалар тайёрланган. Шунингдек, **«National ceramic» МЧЖ ҚК** (2,358 млн метр квадрат), **“Great wall ceramic industries” МЧЖ** (1,349 млн метр квадрат), **“Orient – ceramic”**

МЧЖ (859 минг метр квадрат), **“Premium elegant ceramics” МЧЖ** (649 минг метр квадрат), **“Lux grand” МЧЖ** (875 минг метр квадрат) каби корхоналар томонидан маҳаллий керамик плиткалар харидорларга етказилган.

Эътиборлиси, ўтган даврда корхоналар томонидан 12,036 млн долларлик керамик плиткалар экспорт қилинган. Бу борада **“Prime ceramic” МЧЖ**, **“Orient – ceramic” МЧЖ** ва **“Moderna ceramic industries Ferghana” МЧЖ** ларида кўрсаткичлар юқори ҳисобланади. Миллий маҳсулотларимизни экспорт қилишда Қозоғистон Республикаси пешқадам ҳисобланади. Қўшни давлатга 1 млн 464 минг метр квадрат керамик плиткалар экспорт қилинган. Шунингдек, Тожикистон Республикасига 4,169 млн АҚШ долларлик, Қирғизистон эса 2,338 млн АҚШ долларлик маҳсулот экспорт қилинган. Эътиборлиси, юртимизда ишлаб чиқарилган керамик плиткалар Европа давлатлари, Россия Федерацияси (254,6

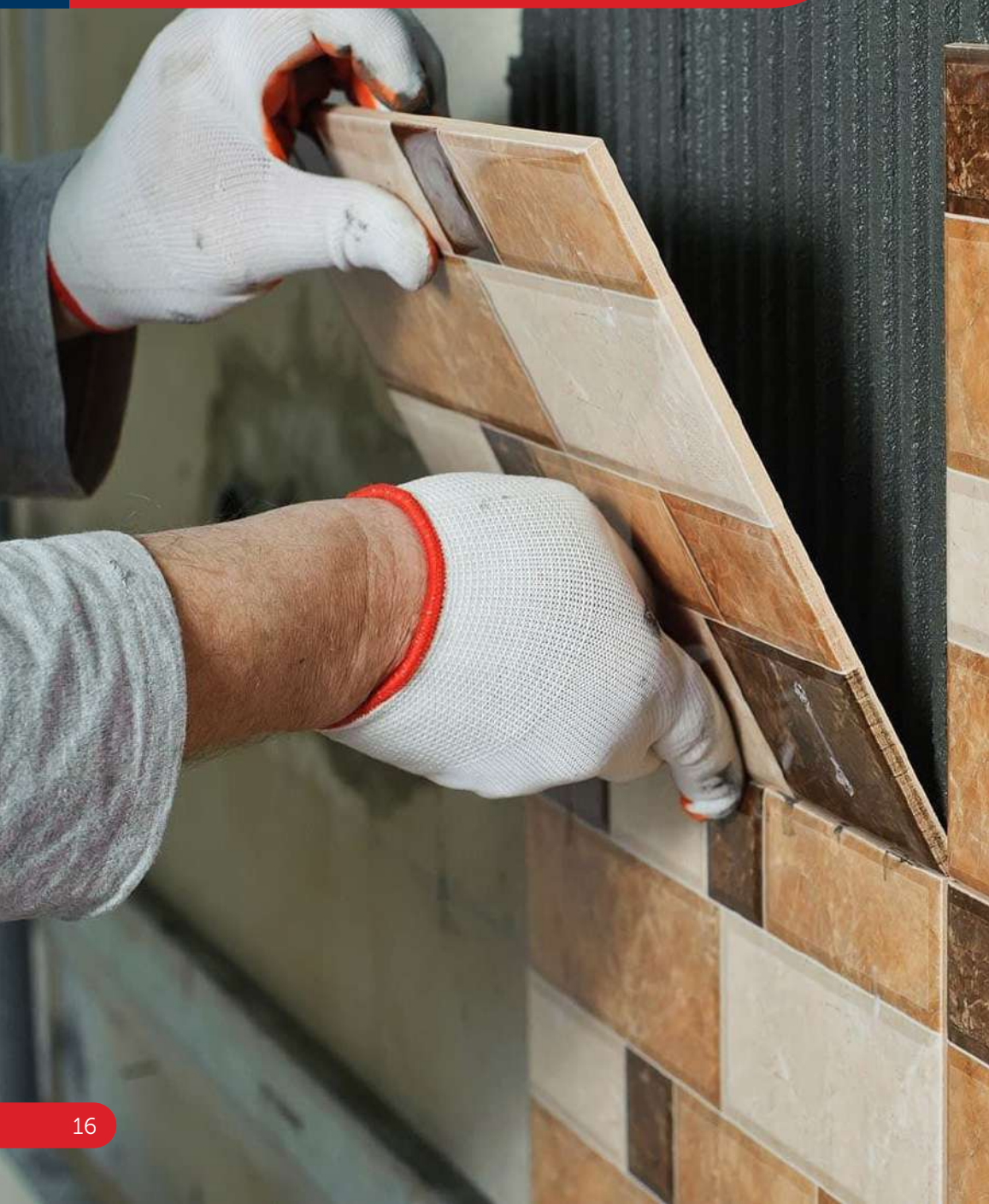
минг метр квадрат) ва Озарбайжон (42,255 метр квадрат) га ҳам экспорт қилинган.

Керамик плитка буюмлари бутун дунёда асосий қурилиш ва пардозлаш материалларидан

биридир. 2019 йилда керамик плиткалар буюмлар учун жаҳон бозорининг ҳажми ўтган йилга нисбатан 4 фоизга ўсди ва 17,2 миллиард квадрат метрни ташкил етди.

1.2 Керамик плитка турлари, ўлчамлари, физик-механик кўрсаткичлари

Керамик плиткаларнинг стандарт ўлчамлари, мм :

- Квадрат шаклида - 48x48, 100x100, 200x200, 250x250

- Учбурчак - 58x83, 68x97, 83x118, 98x139

- Тўртбурчаклар шаклида - 100x200, 150x200 ёки 300, 200x300, 300x400

- Олти бурчакли - 150x173, 170x196, 200x230

Плитканинг физик хусусиятларига қуйидагилар киради:

- Зичлик;

- Совуққа чидамлилиқ;

- Иссиқлик ўтказувчанлик;

- Оловга чидамлилиқ.

Зичлик. Зичлик керамик плитка массаси бирлигининг ҳажм бирлигига нисбатига ишлатилади. Ушбу қиймат плитканинг бошқа барча физик-механик хусусиятлари билан чамбарчас боғлиқ. Зичлик қанча юқори бўлса, маҳсулот шунча мустаҳкам бўлади, ғоваклик қанча паст бўлса, иссиқлик ўтказувчанлик шунча юқори бўлади, намликни ютилиши шунча паст бўлади.

Совуққа чидамлилиқ. Бу хараактеристика ғовакликка тескари боғлиқ – ғоваклик қанча паст бўлса, плитканинг совуққа чидамлилиги шунча юқори бўлади.

Плиткаларнинг иссиқлик ўтказувчанлиги. Иссиқлик ўтказувчанлик коэффиценти - иссиқлик ва совуқлик чегарасида жойлашган материалнинг ўзи орқали иссиқлик ўтказиш қобилияти даражаси бўлиб, λ билан белгиланади. Керамик плиткаларни танлашда шунга билиш керакки, юқори ғовакликка эга плиткалар иссиқлик ўтказувчанлик коэффицентининг пастлиги сабабли фақат девор қопламаси учун ишлатилиши мумкин. Бу ҳолда материалнинг иссиқлик изоляцияси хусусиятлари туфайли ундан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Керамика қопламаларнинг ёнғинга чидамлилиги. Керамик плиткалар ёнувчан эмас ва уларнинг ҳар қандай таркиби қиздирилганда ўзидан зарарли моддалар чиқармайди.

1.3 Керамик плиткаларнинг афзалликлари

Табиий хом ашёнинг ўзига хос хусусиятлари бино ва иншоотларнинг ички ва ташқи қисмларини қоплаш учун энг мақбул ечим ҳисобланади.

АФЗАЛЛИКЛАРИ

1. Ёнғинга қарши материал. Керамик плитка мутлақо ёнмайди. Юқори ҳарорат таъсири остида ўздан токсик моддаларни чиқармайди. Ушбу кўрсаткичлар туфайли керамик плитка инсон саломатлигига ноҳўя таъсир кўрсатмайди.

2. Сувга чидамлик. Керамик плитканинг асосий афзалликларидан бири бу унинг

сувга чидамлик кўрсаткичлари ҳисобланади. Керамик плитканинг олд юза қатлами намликни ютмайди.

3. Мустақамлик. Янги ишлаб чиқариш технологияси ва тўғри ўрнатилиши шартли сабабли, 1 м² керамик плиткани 30 минг тонна юкни кўтари олиши мумкин. Ушбу кўрсаткич бетоннинг айнан шу кўрсаткичидан 20 барабар юқори.

4. Экологик тоза. Материалнинг таркиби фақат табиий материаллар билан таъминланган, ҳарорат ўзгариши билан плитка ўздан токсик моддалар чиқармайди.

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда

2016 йилда керамик плиткаларга бўлган талаб 11,6 млн. м², ишлаб чиқариш ҳажми эса 9,7 млн.м² ни ташкил этган (таъминланганлик даражаси 83 фоиз).

2020 йилга келиб юқоридаги барча рақамларда ўсиш кўрсаткичлари юз берган. Хусусан, 2020 йилда керамик плиткаларга бўлган талаб 19,1 млн.м² ни, ишлаб чиқариш ҳажми эса 20,6 млн.м² ни ташкил этган (таъминланганлик даражаси 108 фоиз).

Амалда 2016 йилда умумий қиймати 210,7 млрд.сўмлик 9,7 млн.м² керамик плиткалар ишлаб чиқарилган бўлса, ушбу рақамлар 2021 йилда 594,0 млрд сўмлик 22,0 млн.м², 2026 йилда 998,0 млрд сўмлик 35,0 млн.м² ни ташкил этиши режалаштирилмоқда.

2026 йилга келиб керамик плиткалар билан таъминланганлик 115 фоизни ташкил этиши (2020 йилга нисбатан 1,1 баробар ўсиши) прогноз қилинмоқда.

2020 йилда 4,2 млн.м² керамик плиткалар импорт қилинган бўлса, 2026 йилга келиб

ички талаб қопланиши натижасида 15,0 млн.м² маҳсулот экспорт қилинади.

Бирламчи қийматли маҳсулот бўлган керамик плиткалари экспорт кўрсаткичи 2021 йилда 18 млн. АҚШ доллари, 2026 йилда 45 млн. АҚШ долларини ташкил этиши кутилмоқда.

Ҳозирда амалга оширилаётган умумий ишлаб чиқариш қуввати:

Керамик плиткалар ишлаб чиқариш бўйича 36,0 млн.м² ни ташкил этувчи 13 та инвестиция лойиҳаси доирасида 1 205 та янги иш ўрни яратилиши кутилмоқда.

Тармоқнинг энергия истеъмоли ўзгаришини кузатадиган бўлсак, 2020 йилда қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда табиий газ истеъмоли 2 077 млн.куб.м. ни ташкил этган бўлиб, шундан керамик плиткалар ва гипсокартон бўйича газ истеъмоли 5 фоизни ташкил қилган.

2021 йилда қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда табиий газ истеъмоли 2 168 млн. куб.м. ни ташкил этиши, шундан керамик плиткалар ва гип-

сокартон бўйича газ истеъмоли 6 фоизни ташкил этиши кутилмоқда.

2021 йилда табиий газда қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар сони 182 тани (18 фоиз), қўмирда қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар сони 805 тани (82 фоиз) ни, 2026 йилга келиб, табиий газда қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар сони 12 тани (1 фоиз), қўмирда қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар сони 975 тани (99 фоиз) ни ташкил қилиши прогноз қилинмоқда.

Умумий олганда, 2021 йилда республикада барча турдаги

қурилиш материаллари ишлаб чиқариш кўрсаткичи 24,2 трлн сўмни, 2026 йилда эса 41,5 трлн сўмни ташкил этиши режалаштирилган. Экспорт эса 2021 йилда 270 млн АҚШ доллари, 2026 йилга келиб эса 505 млн АҚШ долларига етказилиши прогноз қилинмоқда.

Шу билан бирга, соҳага жалб этилаётган инвестициялар миқдори 2021 йилда 1 610,0 млн АҚШ доллари, 2026 йилда 2 250,0 млн АҚШ долларини, маҳаллийлаштириш кўрсаткичлари эса 2021 йилда 905,1 млрд сўмни, 2026 йилга келиб эса 1 550,0 млрд сўмни ташкил этиши кутилмоқда.

II. ХОМ АШЁ ТУРЛАРИ ВА МАВЖУД ЗАҲИРАЛАР

2.1 Хом ашё турлари

Керамик плиткалар ишлаб чиқаришда каолин, дала шпати, кварц қуми, доломит, охактош ва талқдан фойдаланилади. Қуйидаги жадвалда 1 м³ керамик плитка ишлаб чиқариш учун кетадиган хом ашё миқдорининг миқдорий таркиби берилган.

<p>Керамик плитка (толщ-7 мм, 300x300 мм)</p>	<p>1 м³</p>	<p>Каолин - 1512 кг; Дала шпати – 240 кг; Кварц қуми – 240 кг; Доломит – 240 кг; Оҳак тоши - 96 кг; Талк-72 кг.</p>
--	-------------------------------	---

КАОЛИН — оқ рангли гил, асосан, каолинитдан ташкил топган. Гранит, гнейс, сланец ва бошқалар таркибида дала шпатлари бўлган тоғ жинсларининг нурашидан ёки гидротермал ўзгаришидан ҳосил бўлади. Бирламчи каолин ювилиб, турғун сув ҳавзаларида қум орасида майин дисперс гил чўкиндиларидан иборат қатлам, линза шакллари ҳосил қилса, ундаги каолин иккиламчи каолин дейилади.

Ер юзасига яқин ётувчи каолин очиқ усулда қазиб олинади, кейин бойитилади. Каолин қоғоз, чинни, фаянс, кимё, ўтга чидамли буюмлар ва изоляторлар тайёрлашда ишлатилади. Каолиннинг жаҳондаги ресурслари 20 млрд тонна атрофида чамасида, шунинг ярмига яқини АҚШда. Каолин конлари Украина, Кавказ, Уралда, Ўзбекистонда (Оҳангарон, Сувқайтди, Қарнаб, Қувасой, Овминзатоғ, Олтинтоғда) бор.

ҚУМ — бир-бири билан бирлашмайдиган, майда заррачалардан ташкил топган чўкинди тоғ жинси. Тоғ жинсларининг майда бўлакча (парча)лари ва турли минералларнинг думалоқ ва қиррали заррачаларидан таркиб топган.

Пайдо бўлиш шароитларига кўра қум дарё, кўл, денгиз, флювиогляциал, элювиал, пролювиал қумларга бўлинади. Одатда, қумнинг ўлчами 0,05 мм дан 2 мм гача бўлади. Улар майда доначали (0,1—0,25 мм), ўрта доначали (0,25—0,5 мм), йирик доначали (0,5—1 мм) ва жуда йирик доначалидир (1—2 мм). Қум минералогик таркибига кўра, кварцли, глауконит-кварцли, дала шпати-кварцли ва бошқа турларга бўлинади. Таркибий қисмига қараб, бир минералли (олигомикт) ва кўп минералли (полимикт) қумларга бўлинади. Қум конлари кенг тарқалган. Қумда олтин, платина, олмос, сапфир, рубин, циркон, рутил, тита-нит, ильменит ва бошқа кўпгина қимматбаҳо

минераллар мавжуд. Бу минералларнинг бир қисми фойдали қазилма сифатида ажратиб олинади. Табиий ва сунъий (тоғ жинсларини майдалаш йўли билан олинадиган) қумдан қурилишда ва қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда, кварцли қумдан шиша, чинни, фаянс, қурилиш керамикаси ишлаб чиқаришда ҳамда қуйма шакллар ясашда хом ашё сифатида фойдаланилади.

ОҲАҚТОШЛАР — карбонатли чўкинди тоғ жинслари. У асосан кальций карбонат (CaCO_3) дан ҳар хил катталикдаги калцит кристаллари шаклидаги биоген, детритал жинсдир. Таркиби 50% дан ортиқ калцитдан ёки арагонит минерали (CaCO_3)дан иборат. Кўпинча таркибида аутиген, диагенетик ва эпигенетик минераллар, чақиқ (терриген ва карбонат) зарралар аралашмаси учрайди. Оҳақтошнинг таркибида 4 — 17% гача MgO бўлса, доломитли оҳақтош;

21% $\text{SiO}_2 + \text{R}_2\text{O}$ — мергелли

оҳактош; кварц, опал ва халседон қўшилса — кумтошли ва кремнийлашган оҳактош деб юритилади.

ДОЛОМИТ (франц. минералоги Д. Доломье номидан) — карбонатлар синфига мансуб минерал. Кимёвий формуласи (CaMgCO_3). Оз миқдорда темир, марганец, кобальт, баъзан мис, барий, қўрғошин ва бошқалар бўлади. Сингонияси тригонал. Ромб, донадор, буйраксимон шаклларда учрайди. Ранги кулранг оқ, сариқ, кулранг-яшил. Шишасимон ялтироқ. Қаттиқлиги 3,5—4.

Зичлиги 2,9 г/см³. Табиатда кенг тарқалган. Ўзбекистонда доломит гидротермал, полиметалл конларида (Хондиза, Учқулоч, Қўрғошинкон ва б.) кварц, барит, пирит, сфалерит, галенит билан ертомирлар ҳосил қилган. Зирабулоқ ва Зиёвуддин тоғларида силур даври, Чатқол, Қурама ва Нурота тоғларида девон даври чўкинди жинсларида доломитнинг қалин қатламлари мавжуд. Доломит металлургия, кимё саноатида флюс, термоизоляция материали сифатида ва қурилишда ишлатилади.

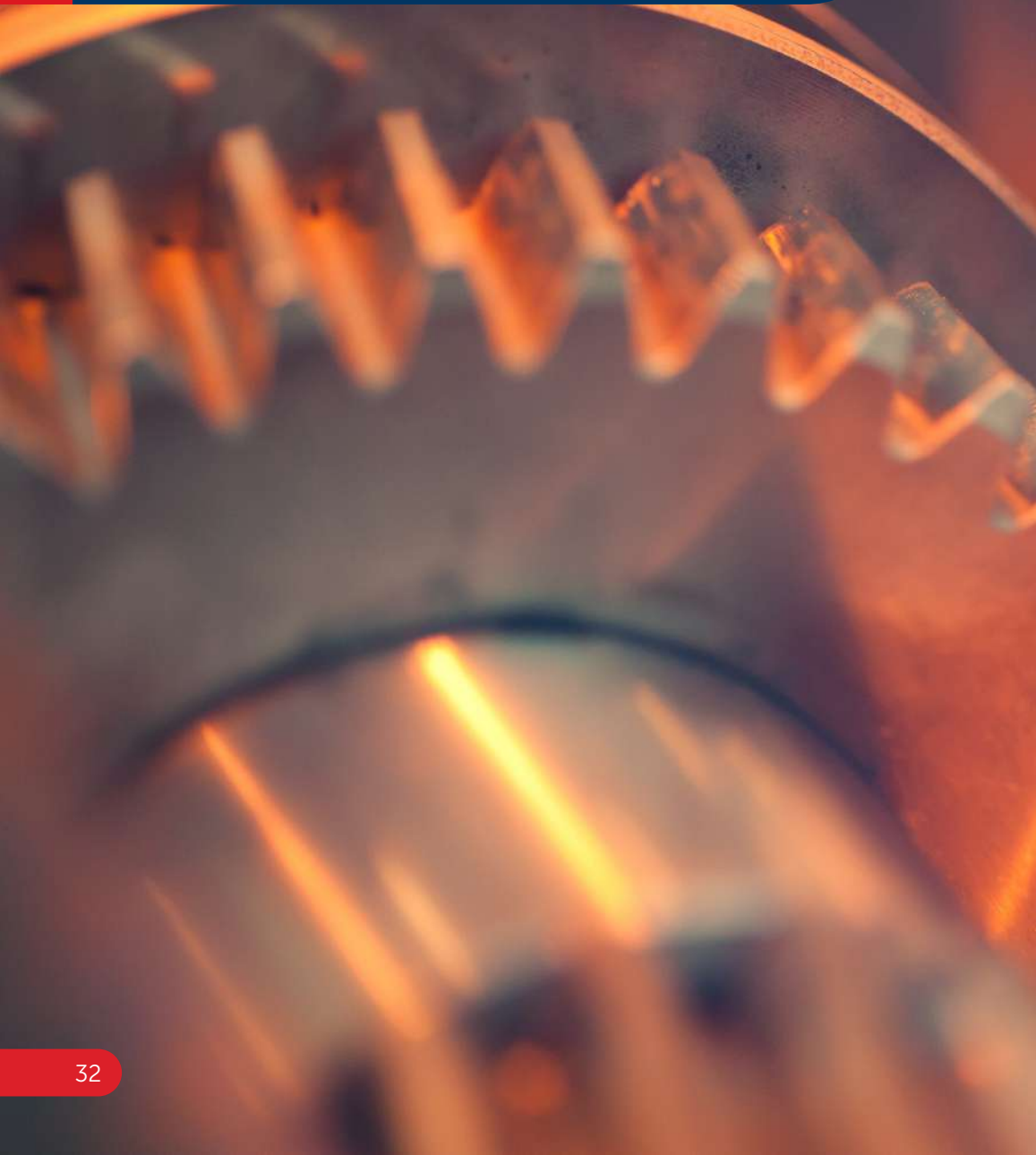
2.2 Республика худудларида мавжуд хом ашё заҳиралари

Каолин			
№	Вилоят номи	Конлар сони, дона	Заҳираси, (минг. тонна)
1	Навоий	2	16386
2	Самарқанд	1	1245,2
3	Тошкент	2	1291927,4
Жами:		5	1309558,6

Керамика қуми, тоши			
№	Вилоят номи	Конлар сони, дона	Заҳираси, минг.м ³
1	Қорақалпоғистон Республикаси	3	331374
2	Жиззах	2	6696
3	Қашқадарё	2	17810,4
4	Навоий	3	13277,2
5	Самарқанд	1	3755
6	Сурхондарё	1	57160
7	Тошкент	1	70,7
8	Фарғона	3	45146
Жами:		16	175289,3

III. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Керамик плиткаларни тайёрлаш қуйидаги босқичларда амалга оширилади.

1-босқич - аралашмани тайёрлаш. Аралашмани тайёрлашнинг иккита технологияси мавжуд ҳўл ва қуруқ. Ҳўл технологияда хом ашёларни барабанда майдалаш жараёни сув иштирокида амалга оширилади. Майдалагич - бу ўз ўқи атрофида айланадиган улкан барабан майдалаш қисмлари (тошлар ёки шарлар) аралашмани майдалайди.

Қуруқ технологияда хом ашё болға майдалагичларда майдаланади ва кейин махсус машиналарда намланади. Ҳўл технология қимматроқ, аммо жуда яхши натижалар беради.

2-босқич – қолиплаш. Аралашма қолипларга қуйилади ва кейин аниқ усулга қараб ишланади:

қуйиш пайтида нам масса қолиплар устига тақсимланади;

пресслаш усули орқали юқори босим ёрдамида (тахминан 400 кг/см²) қолиплаш;

машина плиткаларни белги-ланган ўлчамларга кесади.

3-босқич – сирлаш (глазуrowания). Юзага минералларнинг ингичка шишасимон аралашмаси суртилади, бу керакли рангни беради ва мустаҳкамлиги сезиларли даражада оширади.

4-босқич – куйдириш. Печ олдиндан қуритиш модули, чангни тозалаш ва пуфлаш хоналари билан жиҳозланади. Иссиқлик билан ишлов бериш 1230 даража ҳароратда амалга оширилади, одатда печнинг узунлиги 89 метрга тенг. Печдаги маҳсулотларни ёқиш тахминан 24 соат давом этади. Ушбу босқични маҳсулотни қимматбаҳо ва мустаҳкам бўлиши учун 3 мартагача такрорлаш яхши натижа беради.

5-босқич – якуний босқич. Плиткалар қадоқлаш жойига ва ундан кейин омборга етказиб беришдан олдин, саралаш босқичидан ўтади. Бу ерда нуқсонли керамик плиткалар қайта ишлашга юборилади, шунингдек ушбу босқичда турли навдаги плиткалар ажратилади.

**Керамик плитка ишлаб
чиқариш технологик
линияларининг дастлабки
нархлари**

1. Россия Федерациясида ишлаб чиқарилган, ойига 5 минг кв.м керамик плиткаларини ишлаб чиқариш қувватига эга линия дастлабки нархи - 174 000 000 млн сўм.

2. Россия Федерациясида ишлаб чиқарилган, ойига 6 минг кв.м керамик плиткаларини ишлаб чиқариш қувватига эга линия дастлабки нархи – 294 000 000 сўм.

Ушбу линия ишга туширилиши натижасида **10-25 нафар янги иш ўрни** яратилиши мумкин.

IV. СИФАТ, МЕЪЕРИЙ ҲУЖЖАТЛАР ВА ЎЛЧОВ ВОСИТАЛАРИ

4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари

Ўзбекистон Республикасининг “Стандартлаштириш тўғрисида”ги Қонунига асосан барча маҳсулот ва хизматлар тегишли тартибда стандартлар асосида ишлаб чиқарилиши қатъий белгилаб қўйилган.

Керамик плиткалар давлатлараро, халқаро стандартлар талаблари доирасида ишлаб чиқарилади. Ушбу стандартларни Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ҳузуридаги

Теник жиҳатдан тартибга солиш агентлигининг Стандартлар институтидан сотиб олиш мумкин.

Мазкур норматив ҳужжат орқали керамик плитка ишлаб чиқариш, уларни сақлаш, хом ашёни танлаш, хом ашё таркибида саноат чиқиндиларидан фойдаланиш тартиби, маҳсулотни ташиш даврий сифат кўрсаткичларини текшириб бориш каби талаб ва тавсиялар келтирилади.

Керамик плитка тайёрлаш ва у билан боғлиқ жараёнларни амалга ошириш учун зарур стандартлар:

Стандарт рақами	Стандарт номи
ГОСТ 13996-2019	Керамик плиткалар. Умумий техник шартлар.
ГОСТ 6787-2001	Пол учун керамик плиткалар. Техник шартлар.
ГОСТ 27180- 2019	Керамик плиткалар. Синов усуллари.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 майдаги “Қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”-ги ПҚ-4335-сонли қарорининг 6-илоvasи “2021 йилнинг 31 декабрига қадар давлат томо-

нидан қўллаб-қувватлаш орқали қабул қилинадиган қурилиш материаллари соҳасидаги халқаро стандартлар рўйхати”га мувофиқ 2019 йилда 340 та, 2020 йилда 542 та халқаро стандартлар қабул қилинди, 2021 йилда яна 505 та халқаро стандарт қабул қилиш режалаштирилган.

4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш

Жараён оддий ва унда инсон омили иштироки камайтирилган. Керамик плиткалари учун мувофиқлик сертификати ни масофадан туриб олиш мумкин. Бунда Сиз **singlewindow.uz** электрон платформасига кирасиз, **ариза тақдим этиш** тугмачасини босган ҳолда ўз маълумотларингизни киритасиз.

Аризангиз кўриб чиқилади ҳамда **3 иш куни ичида** тегишли мутахассислар келиб Сиз ишлаб чиқараётган керамик плиткала-

ридан намуналар олади. Маҳсулотни тегишли тартибда лаборатория синовларида текширади, стандарт талабларга жавоб берган тақдирда Сизга мувофиқлик сертификати берилади.

4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги

Керамик плиткалар ишлаб чиқаришда турли хил ўлчов воситаларидан, хусусан узунлик ўлчов инструменти, чегравий ясси узунлик ўлчовлари, штангенциркул каби ўлчов воситаларидан фойдаланилади.

Ушбу ўлчов воситалари керамик плиткалари сифати, стандарт талабларда белгиланган геометрик ўлчамлардан, оғирликлардан четга чиқмаганлиги каби муҳим факторларни

доимий назорат қилиш учун зарур ҳисобланади.

Ушбу ўлчов воситалари Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг 2019 йил 30 июлдаги «Метрология текширувидан ўтказилиши лозим бўлган ўлчов воситалари туркумларининг рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида» ги **3174-сонли буйруғига** асосан **Миллий метрология институти томонидан қиёслов кўригидан ўтказилади.**

V. САМАРАДОРЛИК КЎРСАТКИЧЛАРИ

29%

● 167 +4.19%

● 170 -7.55%

● 141 +1.2%

● 95 +3.39%

● 46 +6.56%

● 15 +1.73%

29%

Кўрсаткичлари	Ўлчов бирлиги	Материалларнинг номи	
		Гранитдан тайёрланган плитка	Керамик плитка
Ишлаб чиқаришдаги электр-энергия сарфи	Квт/соат	112,0	10,5
1 м ² га плитка ишлаб чиқаришдаги меҳнат сарфи	Соат/м ²	1,2	1,95
1 м ² га плитканинг ўртача нархи	Сўм	340 000-600 000	40 000-70 000

VI. ЭКОЛОГИК МЕЪЁРЛАР ВА АТРОФ МУҲИТГА ТАЪСИРИ

6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар

Экология – тирик жонзотларнинг яшаш шароити ва уларнинг ўзлари яшаб турган муҳит билан ўзаро мураккаб муносабатлари ва шу асосда туғилган қонуниятларни ўрганеди, инсоннинг табиат билан ўзаро таъсирини энг мақбул тарзда ишлаб чиқаради. Экологик назорат атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасидаги қонун ҳужжатлари талаблари бузилишининг олдини олиш, уни аниқлаш ва унга чек қўйишга, табиатни муҳофаза қилиш фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган давлат ва жамоатчилик чора-тадбирлари тизимидир.

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилдаги 9 декабрдаги **«Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»**ги ҳамда 1996 йил 27 декабрдаги **«Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш тўғрисида»** Қонунлари табиий муҳит шароитларини сақлашнинг, табиий ресурслардан

оқилона фойдаланишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий асосларини белгилаб беради. Қонуннинг мақсади инсон ва табиат ўртасидаги муносабатлар уйғун мувозанатда ривожланишини, экология тизимлари, табиат комплекслари ва айрим объектлар муҳофаза қилинишини таъминлашдан, фуқароларнинг қулай атроф муҳитга эга бўлиш ҳуқуқини кафолатлашдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 октябрдаги “2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф муҳитни муҳофаза қилиш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5863-сонли фармониға биноан:

- экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллардан, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- иқтисодиётни экология-

лаштириш, табиатдан фойдаланишнинг иқтисодий механизmlарини жорий қилиш, экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллар, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- янгидан фойдаланишга топшириладиган ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самардорлиги **99,5 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тўтиб қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш;

- амалдаги ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самардорлиги **95 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тўтиб қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш каби топшириқларидан келиб чиқиб қурилиш материаллари саноатидаги мавжуд ишлаб чиқариш

корхоналари ва янгидан ташкил этиладиган корхоналарга ушбу талаблар белгиланган.

Инсоният ҳаёти уни ўраб турган табиий муҳит билан узвий боғлиқ бўлиб, буни тасдиқлайдиган манбаалар ҳар қадамда учраб туради. Жаҳон кўламида жадал суръатлар билан кечаётган фан-техника инқилоби одамларнинг меҳнат шароити, турмуш даражаси яхшиланишига ижобий таъсир этиш билан бирга у туғдирган экологик ўзгаришлар, ўз навбатида, инсониятга, уни ўз бағрида сақлаётган она табиатга асоратли таъсир кўрсатмоқда. Бизни ўраб турган табиатни чиндан ҳам она десак бўлади. Чунки у бутун борлиқни ҳаётбахш нафаси билан таъминлаб туради, тўйдиради, кийинтиради. Ана шундай марҳаматли табиатнинг озор топиши у билан бевосита одамзод ва жониворларни тахликага солиб қўйиши мумкин. Азот оксидларининг чиқариб ташланиши криоген

техникада ва уй шароитида хлор-фтор-карбонатларнинг кенг қўламда қўлланилиши Ернинг озон қаватини сақлаш муаммосини кескинлаштириб юборади.

Ҳозирги замон фан-техника тараққиёти, шунингдек табиатга антропоген (инсоннинг бевосита қатнашиши) таъсир этишининг тобора кучайиши натижасида табиий омилларнинг ўзаро боғланиши маълум даражада мувозанатдан чиқмоқда, бу эса ер юзиде ҳаётнинг жараён рисоладагидек кечилишига хавф солмоқда. Шу боисдан табиий муҳитни асраш муаммолари кўп жиҳатдан экологик тадқиқотлар билан боғланади.

Табиий бойликлардан оқилана фойдаланишдан табиатда рўй берадиган жараёнларнинг ўзаро боғлиқлиги ва ривожланиш қонуниятлари ҳақидаги билимлар катта аҳамиятга эга. Бусиз табиий жараёнларга баҳо бериш, уларни ҳисобга олиш, табиатга, табиат компонент-

ларига кўрсатилган ҳар қандай таъсирнинг келажакда қандай оқибатларга олиб келишини олдиндан билиш мумкин эмас. Инсон табиатдан фойдаланганда ва унга таъсир кўрсатаётганда билиши ва фаолиятида амал қилиш зарур бўлган, асосан, **5 қонуният** мавжуд:

1) Табиатдаги барча компонент ва элементлар ўзаро бир-бирлари билан боғланган, ўзаро таъсир этиб, муайян мувозанатда бўлиб, уйғунлик ҳосил қилган. Бирон компонент ёки элемент ўзгарса, бутун табиий комплексда ўзгариш рўй беради;

2) Табиатда тўхтовсиз модда ва энергиянинг айланма ҳаракати рўй бериб туради. Бу ҳаёт асоси;

3) Табиий жараёнларнинг ривожланишида муайян даврийликлар мавжуд (суткалик, йиллик, 12 йиллик, 33-35 йиллик ва кўп йиллик);

4) зоналик;

5) регионаллик.

6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш

Экологик назорат объектлари қуйидагилардан иборат:

ер, ер ости бойликлари, сувлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, атмосфера ҳавоси атроф муҳитга таъсир кўрсатувчи табиий ва техноген манбалар атроф муҳит ифлосланишига ва табиий ресурслардан нооқилона фойдаланилишига олиб келиши, фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солиши мумкин бўлган фаолият, ҳаракат ёки ҳаракатсизлик.

Экологик назоратнинг турлари:

давлат экологик назорати;
идоравий экологик назорат;
ишлаб чиқариш экологик назорати;

жамоатчилик экологик назорати.

Ҳар қандай янги лойиҳа бўйича ишлаб чиқариш корхонасини ташкил этилишида **экология йўналиши бўйича 5**

та норматив-ҳужжат ишлаб чиқилиши мажбурий тарзда қонунчилигимиз билан мустақамланиб қўйилган. Булар:

АМТА – атроф муҳитга таъсири аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ЭОА – экологик оқибатлар аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ПДВ – атмосфера қатламига чиқариладиган ташламалар ҳақидаги норматив;

ПДС – ер қатламига чиқариладиган зарарли чиқинди оқавалар ҳақидаги норматив. Агар чиқинди сувлар канализация тармоғига уланса **КЭН** нормативи ишлаб чиқарилади ;

ПДО – ишлаб чиқариш корхонасининг фаолияти давомида ажраладиган саноат ва маиший чиқиндиларнинг ҳудудга ва атрофга жойлаштирилиши ҳақидаги норматив. Агар чиқиндилар экологик сертификатланган бўлса компенсацион тўловларга тортилмайди.

VII. МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари

Ўзбекистон Республикасида хавфсиз ва қулай меҳнат шароитида ишлаш юзасидан фуқароларнинг ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикаси Конституциясида (37-модда) мустаҳкамланиб қўйилган. Ушбу конституциявий кафолатни амалда рўёбга чиқарилишига қаратилган аниқ чора тадбирлар Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунда, бошқа бир қатор қонунлар ва қонун ости норматив ҳужжатларида белгиланган.

Меҳнат муҳофазаси - инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилиятининг сақланишига қаратилган тадбирлар. Қонун ҳужжатларида меҳнат жараёнида қўлланиладиган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техник, санитария-гигиена, даволаш-профилактика чора тадбирлари белгилаб қўйила-

ди. Меҳнат қилувчи шахс хавфсизлиги, саломатлиги, меҳнат қилиш қобилиятини ҳимоялаш, соғлом меҳнат шароитлари яратиш, касб касалликлари юз бериш хавфини олдини олиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланишларга йўл қўймаслик кабилар меҳнат муҳофазаси олдидаги вазифалар ҳисобланади.

Меҳнат муҳофазасига оид талаблар ва стандартлар Меҳнат кодекси, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун талаблари асосида ишлаб чиқариладиган корхона ва ташкилотларнинг ички меҳнат тартиби қоидалари, жамоа шартномалари, тармоқ ёки минтақавий жамоа келишувлари, корхоналарнинг бошқа ички норматив ҳуқуқий ҳужжатларида, муайян соҳа, касб, иш жойларига оид бўлган Меҳнат муҳофазаси стандартларида белгилаб қўйилади. Мулкчилик шакли ва хўжалик юритиш усулидан қатъий

назар барча корхона, муассаса, ташкилотлар ўз ходимлари учун соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитини яратиши, хавфсизлик техникаси чораларини кўриши, меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини ташкил этиши, бошқа ташкилий техник тадбирларни амалга ошириши шарт.

Меҳнатни муҳофаза қилиш — бу тегишли қонун ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асосида амал қилувчи, инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилияти сақланишини таъминлашга қаратилган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена ва даволаш-профилактика тадбирлари ҳамда воситалари тизимидан иборат.

Ходимларга техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси, ёнғин чиқишдан сақланиш ва меҳнатни муҳофа-

за қилишнинг бошқа қоидалари ҳақида йўл-йўриқлар бериш ҳамда ходимларнинг меҳнатни муҳофаза қилишнинг ҳамма талабларига риоя этишларини доимий равишда текшириб бориш вазифаси иш берувчи зиммасига юклатилади.

Меҳнат муҳофазасида қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

жамоавий ҳимоя воситалари — тузилиши ёки вазифаси жиҳатидан ишлаб чиқариш биноси ва ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ бўлган, ходимларга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлосланишлардан ҳимоя қилиш учун мўлжалланган техник воситалар ва бошқа воситалар;

зарарли ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг касб касаллигига чалинишига

олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

иш ўрни — меҳнат фаолияти жараёнида ходимнинг доимий ёки вақтинчалик бўлиш жойи;

ишлаб чиқариш фаолияти — маҳсулот ишлаб чиқариш, хом ашёни қайта ишлаш, ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш чоғида амалга ошириладиган ҳаракатлар йиғиндиси;

ишлаб чиқаришдаги бахт-сиз ҳодиса — ходимнинг иш берувчининг ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз меҳнат ва-зифаларини бажариши билан боғлиқ ҳолда, шу жумладан иш берувчи томонидан берилган транспортда иш жойига кел-ётган ёки ишдан қайтаётган вақтда меҳнатда майиб бўлишига ёки соғлигининг бошқача тарзда шикастланишига олиб келган ва ходимни бошқа ишга ўтказиш заруратига, у касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқоти-

шига ёхуд вафот этишига сабаб бўлган ҳодиса;

касб касаллиги — ходимнинг унга зарарли ишлаб чиқариш омили ёки хавfli ишлаб чиқариш омили таъсири натижасида юзага келган ва унинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёхуд турғун йўқотишига сабаб бўлган ўткир ёки сурункали касаллиги;

меҳнат шароитлари — меҳнатни амалга ошириш чоғидаги ижтимоий ва ишлаб чиқариш омиллари йиғиндиси;

меҳнатни муҳофаза қилиш — меҳнат жараёнида инсоннинг хавфсизлигини, ҳаёти ва соғлиғи, иш қобилияти сақланишини таъминлашга доир ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена, даволаш-профилактика, реабилитация тадбирлари ҳамда воситалари тизими;

меҳнатда майиб бўлиш —

ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида ходимнинг касбга оид меҳнат қобилияти-ни вақтинча ёки турғун йўқотиши;

ноқулай ишлаб чиқариш омиллари — зарарли ишлаб чиқариш омилининг ва (ёки) хавfli ишлаб чиқариш омилининг мавжудлиги;

хавfli ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг шикастланишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

шахсий ҳимоя воситалари — ходимга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавfli ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлосланишлардан ҳимояланиш учун фойдаланиладиган техник воситалар ва бошқа воситалар.

Керамик плиткалар ишлаб чиқаришнинг асосий технологик босқичларида ишлашда хавфсизлик қоидаларига қатъий риоя қилиш зарур.

**VIII. ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ
ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИ ОРҚАЛИ ДАВЛАТ
РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 25 ноябрдаги 312-сонли “Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан мамлакатимизда 2014 йилнинг 1 январдан бошлаб тадбиркорлик субъектларини Интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этилди.

Унга қўра, электрон рўйхатдан ўтказиш таъсис ҳужжатларини масофадан туриб ва интерактив расмийлаштириш йўли билан намунавий шакллар асосида тайёрлаш имконияти бўлган Ўзбекистон Республикаси интерактив давлат хизматлари ягона портали орқали амалга оширилади. Электрон рўйхатдан ўтказишда зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда рўйхатдан ўтказиш учун ариза бериш, шунингдек рўйхатдан ўтказилган

таъсис ҳужжатларини ва тадбиркорлик субъектларининг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани бериш электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 октябрдаги «Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисобга қўйиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида» ги ПҚ-2646-сонли қарорига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 февралдаги 66-сонли қарори билан тасдиқланган “Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш” тартиби тўғрисидаги Низом асосида амалга оширилади.

IX. ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Бугунги кунда банклар томонидан тадбиркорликни ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилган бўлиб, молиялаштириш дастурлари доирасида банклар томонидан турли хилдаги кредитлар таклиф этилмоқда.

Кредитларининг турлари бизнесни ривожлантириш, унинг рақобатбардошлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган исталган масалаларни ҳал қилишга имкон беради.

Кредит тақдим этиш тўғрисидаги қарор қабул қилишда банк мижознинг ҳақиқий ҳолати тўғрисидаги маълумотларга асосланади. Бунда эътибор расмий кўрсаткичларга эмас, балки молиялаштириш назарда тутилган бизнеснинг ривожла-

ниш истиқболларига қаратилади.

КРЕДИТ ОЛИШ УЧУН КЕРАКЛИ ҲУЖЖАТЛАР:

- кредит олиш учун ариза (кредит муддати, фоизи, мақсади кўрсатилган ҳолда);

- бизнес-режа (маҳсулот турлари, ишлаб чиқариш технологиялари, сотиб олинган ёки ижарага олинган асбоб ускуналар рўйхати, хом ашё заҳиралари, маҳсулотга бўлган талаб, ишлаб чиқариш самарадорлиги кўрсатилади);

- корхона ташкил қилинганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар (гувоҳнома, Устав);

- таъминот ҳужжатлари (гаровга қўйиладиган кўчма ва кўчмас мулк, кафиллик).

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Соколов А.М. "Керамика технологияси". Москва. 2012.
2. А. М. Гридчин, В. С. Лесовик, С. А. Погорелов "Қурилиш материаллари ва буюмлари". Москва. 2004.
3. Августинник А.И. "Керамик плитка". Москва. 1975.
4. Адылов, Г.Т. "Керамика ишлаб чиқариш учун хом ашё базасини кенгайтириш истиқболлари". Москва. 2010.
5. Буручейко А.Е "Қурилиш керамикаси". Москва. 2010.
6. Галенко, А.А. "Кварц-дала шпати хом ашёсидан фойдаланган ҳолда пишган керамик плиткалар". Москва. 2010.
7. Жуков А.Д. "Энергия тежайдиган керамик плитка технологияси". Москва. 2013.
8. Мороз И.И. "Қурилиш керамикаси технологияси". Москва. 2000.
9. Сатторов З.М. Экология. – Т.:Sano-standart, 2018. – 362 б.
10. Сатторов З.М. Қурилиш экологияси. – Т.:Sano-standart, 2017. – 364 б.

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК” АТБ

Манзил: 100000, Тошкент шаҳри.
Шаҳрисабз кўчаси 3-уй.

Мўлжал: “Ўзбекистон почтаси”,
“Ucell” бош офиси.

Алоқа учун: + 998 (78) 120-35-94

E-mail: info@uzpsb.uz

Сайт: sqb.uz

“ЎЗҚУРИЛИШМАТЕРИАЛЛИТИ” МЧЖ ИЛМИЙ- ТАДҚИҚОТ ВА ИНЖИНИРИНГ МАРКАЗИ.

Манзил: Тошкент шаҳри, Тафаккур кўчаси,
68-А уй.

Мўлжал: Дўстлик боғи,
“Ичан қалъа” меҳмонхонаси

Алоқа учун: (71) 254–92–01

E-mail: info@uzqmliti.uz

Сайт: uzqmliti.uz

**Керамик плитка маҳсулотларини ишлаб
чиқариш бўйича амалий услубий қўлланма**

Компьютерда тайёрловчилар:
Эрматов Ф., Алимжонов С.

Дизайнер:
Эрматов Ф.